

Alba Mayol. Transmatèria

'Je prends l'empreinte de la mort et de la vie
A l'air liquide'

André Breton, *L'aire de l'eau*

fontane, d'Alba Mayol Curci (Barcelona, 1979), és una exposició iniciàtica i reminent. L'artista ens proposa un salt en el temps i l'espai, mostrant les costures sensibles de la seva identitat ancestral. Formada a Barcelona, Mayol Curci ha forjat part de la seva cultura visual al país d'Itàlia, d'on n'és oriunda per via materna. De la revisitació d'aquell entorn germinal s'articulen tot un conjunt de formes, colors, fluïds, textures, paraules, ressonàncies, matèries, totes elles, ambigües i contingents, però també orgàniques i interpel·ladores.

Apricena és un poblet de tretze mil habitants, als peus del massís del Gargano. És una típica població rural del sud italià —de l'antiga **Apulia** romana—, amb les seves tradicions atàviques, el silenci inquietant dels seus carrers, la vigilància familiar, la simbiosi amb el camp, la intensitat vital de les seves gents. Podríem dir que és una població granítica, per l'atmosfera cultural inalterada, però també per la seva geologia. Apricena té una de les pedreres més importants de la península, apreciada per la seva pedra calcària, alhora resistent i moldejable, que dona forma a les singulars cavitats i promontoris del Gargano. Les lloses i edificis d'Apricena enceguen a l'estiu pel reflex de la seva pedra blanquinosa, il·luminant una realitat de base ombrívola.

En un dels seus carrers hi va nèixer l'àvia de l'Alba Mayol Curci, Antonia Mastromauro, **Ninetta, Niné**. Una dona forta, d'una peça; poc parladora, però que tot se li entenia. Sovint s'adreçava a l'Alba en dialecte local, del que en presumia. Però gairebé no parlava la llengua imposada de la que renegava, l'italià, la que a l'Alba va ser transmesa per via materna i que té integrada en la seva identitat lingüística tripartita (al costat del català i el castellà).

El context descrit és la font original des d'on brolla el projecte artístic de **fontane**. Alba Mayol Curci ha volgut recordar aquell doll on es va forjar una part determinant de la seva sensibilitat, i en la que s'hi concentren tantes formes i sonoritats incompreses i balbucejants. Ha begut d'aquella font

virginal que reivindicava André Breton de l'art, quan és gestat en la seva dimensió subjectiva primera, sense conceptes delimitats ni limitants. Sense por a l'error o al mitjà d'expressió. Allà l'artista ha retrobat i renovat els interessos que configuren l'eix de la seva pràctica artística: la resignificació de la matèria i de la paraula, des de la fragilitat i el dubte, però també des de l'autenticitat subjectiva i vivencial.

L'exposició s'obre amb una porta carbonitzada, amb totes les estries i accidents texturals efecte de la combustió. La fusta no és fusta sinó **materia**, tal i com els romans designaven a la matèria prima de les seves portes, finestres i mobles. A **Ercolano** totes elles cremaren i insòlitàment es conservaren després de l'erupció, resguardades sota les cendres. Els esquelets domèstics del passat clàssic són una de les estampes més vívides en l'imaginari del sud italià, plegada de restes de temples grecs i romans i de ruïnes sota el Vesubi.

Les portes cremades són d'una radical contemporaneïtat. L'escultura o la postescultura contemporània és eminentment deconstructiva: mira d'afirmar subverint la matèria compacta i afirmativa del passat modern. Des de la via negativa: com l'Angelus Novus de Benjamin, que aleteja cap endavant, empès pels vents del progrés, però mirant de reüll les restes carbonitzades de la civilització. Així, la pell de les portes emergeix en les seves estries i ens mostren els seus camins i sinuositats que s'entecreuen, craqueladament, desvetllant els accidents de les inflamacions i incendis. Ho diu el poema de l'Alba Mayol Curci que ha editat per **fontane**: el sud és foc, són flames, són **fiamme**: les que consumeixen llengües, vides, natures. És el foc de les mirades intenses, del verb visceral, també dels volcans i dels paviments irroents. És la flama d'un passat que torna repicant la porta del nostre present.

Així també els estrats murals, els **Strati** (**Strati**, 2023), interpel·len a la nostra sensibilitat contemporània. No hi ha paret pompeiana, ni paret de la ruralia mediterrània, que no compti a la superfície dels seus murs amb una gradació d'estrats de pintura o de morter acumulats durant els segles i que les adversitats climàtiques ens descobreixen. Són, de fet, palimpsests: capes d'història aplegades una sobre l'altre que fan emergir el pas del temps, amb una pluralitat de mirada que desafia la rotunditat moderna.

Alba Mayol Curci treballa amb el que els alemanys n'anomenarien **Denkfiguren**, és a dir amb figures del pensament. Els estrats no són només

estrats: són formes d'on penja reflexió i pensament crític; també les portes, que ens obren a la reflexió primigènia. Així mateix amb les fonts, **le fontane**. La formalització de les dues fonts que articulen l'exposició (**fontana 1**, 2023 i **fontana 2**, 2023) les guia un mateix principi formal: un contenidor de ceràmica cuita, de forma irregular, a l'interior del qual s'hi acumula líquid natural. Gota a gota es trasbassa a un segon contenidor receptor, que tamisa el líquid i desplega la taca final, que bessa naturalment sobre el paviment. **A fontana 1** (2023) el degoteig de la mel s'acumula a l'interior d'un sortidor invertit, cuït i manipulat, amb gran esforç, manualment, i. L'artista treballa amb formes orgàniques, més properes als bultos que trobem a la naturalesa (un rusc d'abelles, un niu d'ocells) que a l'abstracció regular que inspira les seccions de les fonts de les ciutats italianes.

El líquid segueix el ritme contrari que la font civilitzada: es va acumulant i s'acaba propagant d'allà on va ser gestada, a la terra mare. El mateix ritme segueix a **fontana 2**, canviant ara els elements. La matèria fluida és el **vincotto**: un vi regional fet a base de vi, most i figues, el qual se li atribueixen propietats medicinals, com la cura de refredats o de ferides. Les gotes de vi rellisquen a través de la superfície d'una petxina de mareperla (nàcar). I cap dels materials a **fontane** és atzarós.

La mareperla és un element fascinant de la naturalesa aquàtica. Es tracta d'una matèria en origen líquida que segrega la petxina per reparar ferides o per protegir-se de paràsits i agents marins. Al mateix temps, la superfície del nàcar és iridiscent: reflecteix els colors de l'iris solar en la seva superfície i, en conseqüència, modifica la seva composició cromàtica en funció de l'angle de visió del qui l'observa i les condicions de la natura. Tots aquests fenòmens —la segregació líquida curativa, la superfície modificable iridiscent— comporten una invitació al vincle, a l'interacció amb l'altre. Des de la nostra mirada antropocèntrica, tendim a observar la naturalesa de manera plana, extractiva i funcional. Però també hi ha una altra manera d'entendre i relacionar-se amb la matèria natural, que en paraules de l'escriptora i científica Donna J. Haraway, es dona només des de la coexistència i la convivència. Es tracta d'establir una relació humana amb la matèria, una comunicació fluïda, empàtica i corresponsable amb ella.

La resignificació de la matèria establint-hi un diàleg íntim és un gest compromès. És com canviar les paraules del nostre llenguatge de base heteropatriarcal, adoptant sons i expressions de comunitats històricament oprimides. Mayol Curci resignifica la matèria desprenent-la del seu

significat escultòric de sempre, abandonant l'afirmació, la rotunditat, la depuració i donant pas al diàleg, a l'error, a l'organicitat, a l'acceptació de l'altre. Aquestes coordenades són comunes a una generació d'artistes, com Lucia C. Pino, David Bestué o Eva Fàbregas, que han propiciat un retorn a la matèria entesa com a potència transformadora i amb una alta càrrega deconstructiva, emocional i política.

A **fontane** es donen grans salts en el temps que acaben insidint en el nostre present. **Impluvium** (2023) és un contenidor concau de fibra de vidre creat prenent com a motlle un forat cavat a terra, a les proximitats de la riba del riu Llobregat. La forma final és abultada i irregular, com una closca de tortuga, a la que l'artista hi introdueix aigua de pluja acumulada a Tecla Sala durant tot l'any natural que ha durat la producció de l'exposició. Els **impluvium** eren pous situats al mig del pati de les llars romanes que recullen les aigües de pluja que precipitaven des del pendent de les teulades. Aquella aigua servia pels menesters domèstics i per la regulació de temperatura a les llars, en plena harmonia amb el medi. La secció de l'**impluvium** és transformada per l'artista en una forma còncava: com una petxina, o la forma de dues mans enllaçades recollint aigua. L'Alba Mayol se sent atreta per les formes de recolliment: els pous, els recipients, els abeuradors d'ocells, les coves. Des de l'experiència artística, des del recolliment sensible, aconsegueix relligar una relació perduda dels humans amb la natura.

fontane és un viatge iniciàtic a través de la matriu femenina i maternal familiar: a través dels seus desencaixos, silencis, intensitats, exclusions, conflictes, incomoditats. Només així les obres mínimes d'Alba Mayol vibren i ens abracen. Tremolen de sensibilitat. En una fragilitat compartida. En cada lletra, cada objecte, cada textura, cada gota, hi reverbera una ferida.

Com sol passar en tot viatge de profunditat, l'artista es troba també, allà al fons, amb els elements més primigenis de la natura: l'exposició s'inicia amb el foc, es defineix amb la terra, s'articula amb l'aigua, i es relliga, tota ella, amb l'aire (elements inherents al foc, l'aigua, la ceràmica o el vi). Però a **fontane** hi ha un viatge també de retorn: l'artista ensambla els elements avui, aquí, repensant les formes, redimensiona-les, empatitzant-hi. Transitant-les, transigint-les, transcendent-les, transformant-les. I gota a gota, també, transformant-nos.